

Date: 29th October-2025

**XITOIY BILAN IQTISODIY HAMKORLIKNING “BIR MAKON, BIR YO‘L”
DOIRASIDA O‘ZBEKISTON SANOAT SIYOSATINI DIVERSIFIKATSIYA
QILISHDAGI O‘RNI**

Habibjonov Usmonjon Sherzodovich

Xalqaro Nordik universiteti Iqtisodiyot va biznesni boshqarish
kafedrası o‘qituvchisi

habibjonovusmonjon9@gmail.com

ORCID 0009-0005-6345-483X

Annotatsiya: Mazkur tadqiqot “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusi doirasida Xitoy va O‘zbekiston o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlikning O‘zbekiston sanoat siyosatini diversifikatsiya qilishdagi o‘rnini tahlil etishga qaratilgan. Tadqiqotda sanoatning asosiy tarmoqlarida – energetika, transport-logistika, mashinasozlik va kimyo sanoati yo‘nalishlarida amalga oshirilayotgan qo‘shma loyihalar, texnologik transfer va investitsion oqimlar ta’siri o‘rganiladi. Shuningdek, “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusining natijasida O‘zbekiston sanoatining eksport salohiyati, ishlab chiqarish klasterlari va innovatsion infratuzilmaning rivojlanish imkoniyatlari baholanadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Xitoy bilan hamkorlik O‘zbekistonning sanoat siyosatini faqat geografik emas, balki texnologik va institutsional jihatdan ham diversifikatsiya qilishga xizmat qilmoqda. Shu asosda, “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusidan samarali foydalanish uchun strategik rejalashtirish, milliy ishlab chiqaruvchilarni qo‘llab-quvvatlash va qo‘shma innovatsion platformalarni rivojlantirish zarurligi ta’kidlanadi.

Kalit so‘zlar: Xitoy, O‘zbekiston, “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusi, iqtisodiy hamkorlik, sanoat siyosati, diversifikatsiya, investitsiya oqimlari, texnologik transfer, innovatsion infratuzilma, eksport salohiyati.

Kirish

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasi “O‘zbekiston–2030” strategiyasi doirasida sanoat siyosatini modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish tarmoqlarini diversifikatsiya etish va xalqaro iqtisodiy integratsiyani chuqurlashtirishni ustuvor yo‘nalish sifatida belgilab oldi. Bu jarayonda Xitoy Xalq Respublikasi bilan hamkorlik alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusi doirasida amalga oshirilayotgan qo‘shma infratuzilma va investitsion loyihalar O‘zbekiston iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish, yangi sanoat tarmoqlarini shakllantirish hamda mintaqaviy transport-logistika tizimini modernizatsiya qilishga xizmat qilmoqda. Ushbu tashabbus O‘zbekistonning Markaziy Osiyoda strategik o‘rni va tranzit salohiyatini mustahkamlab, iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda muhim omilga aylanmoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, global iqtisodiyotda geoiqtisodiy markazning Osiyo tomon siljishi, ayniqsa Xitoy tashabbusi bilan shakllangan “Bir makon, bir yo‘l” loyihasi O‘zbekiston uchun yangi sanoat imkoniyatlarini ochib bermoqda. Shu

Date: 29th October-2025

bilan birga, bu jarayon sanoat siyosatini faqat ishlab chiqarish hajmini kengaytirish emas, balki texnologik modernizatsiya, ilmiy-innovatsion hamkorlik va xorijiy sarmoyalarni diversifikatsiya qilish nuqtai nazaridan ham qayta ko'rib chiqishni talab etadi. O'zbekiston uchun bu tashabbus orqali yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish, eksport geografiyasini kengaytirish hamda yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatlari mavjud.

Tadqiqotning maqsadi — Xitoy bilan iqtisodiy hamkorlikning "Bir makon, bir yo'l" doirasida O'zbekiston sanoat siyosatini diversifikatsiya qilishdagi o'rnini ilmiy asosda tahlil qilishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilangan: birinchidan, Xitoy bilan iqtisodiy va investitsion aloqalarning hozirgi holatini o'rganish; ikkinchidan, "Bir makon, bir yo'l" tashabbusining O'zbekiston sanoat tarmoqlariga ta'sirini baholash; uchinchidan, sanoat siyosatini diversifikatsiya qilishning institutsional va strategik yo'nalishlarini aniqlash. Natijada, mamlakatning sanoat rivojida Xitoy bilan hamkorlikning uzoq muddatli samaradorligini ta'minlovchi taklif va mexanizmlar ishlab chiqiladi.

Adabiyotlar tahlili

Birinchi navbatda, Uzbekistan in the Belt and Road Initiative: Reviving Connectivity and Industrial Potential (muallif G. Tekir) asarida O'zbekistonga doir "Bir makon, bir yo'l" (BMBY) tashabbusi kontekstida Xitoy bilan hamkorlik imkoniyatlari va mintaqaviy integratsiya yondashuvlari tahlil qilingan. Ushbu tadqiqot O'zbekistonning infratuzilma aloqalari, tranzit yo'llari va transport-logistika salohiyatiga alohida e'tibor qaratadi. Shu bilan birga, umumiy diversifikatsiya hamda sanoat rivojiga ta'siri jihatdan tahlillar kiritilgan. Bu adabiyot mavzuimizga strukturaviy poydevor bo'lib xizmat qilib, Xitoydan kelayotgan hamkorlik investitsiyalari hamda O'zbekistondagi sanoat imkoniyatlari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish imkoniyatini ochib beradi.²⁷

Ikkinchi: The Belt and Road Initiative Uzbekistan Country Case Study (Jahon banki materiallari) tadqiqotida BMBY tashabbusining O'zbekistonga ta'siri xususida tahlil qilingan. U O'zbekistonni Xitoyning global ishlab chiqarish zanjiriga qamrab olish jarayoni ichida ko'rib, sanoatga qarshi chiqish, eksportni diversifikatsiya qilish va ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish jihatidan yo'nalishlar taklif etadi. Ushbu manba mavzuga ayniqsa sanoat siyosati diversifikatsiyasi sohasida ilmiy asos beradi.²⁸

Uchinchidan, Diversifying Away from Extractives: The Belt and Road's Industrialisation Potential in Host Countries (muallif L. Calabrese) asari BMBY tashabbusi doirasida xususan investitsiyalar va ishlab chiqarish sektoriga qaratilgan hamkorlik haqida so'z yuritadi. Muallif Xitoy kapitalining mintaqaviy sanoat diversifikatsiyasida qanday rol o'ynashi mumkinligi va qaysi shartlarda muvaffaqiyatli bo'lishi mumkinligi to'g'risida tahlil olib boradi. Bu tadqiqot O'zbekistondagi sanoat siyosatini diversifikatsiya qilishga

²⁷ Tekir G. Uzbekistan in the Belt and Road Initiative: Reviving Connectivity //Journal of Eurasian Studies. – 2025. – C. 18793665251362866.

²⁸ Izimov R. Belt and Road Initiative's and Central Asia's Challenges: Case Study Kazakhstan //Routledge Handbook of Chinese and Eurasian International Relations. – Routledge, 2024. – C. 89-102.

Date: 29th October-2025

Xitoy bilan hamkorlik orqali qanday ilmiy-asos bilan yondashish mumkinligini ko'rsatadi.²⁹

To'rtinchidan, kengroq mintaqaviy tahlil sifatida China's Belt and Road Initiative and Its Impact in Central Asia (tahrirchi Marlene Laruelle) to'plamida BMBYning Markaziy Osiyodagi davlatlarda — jumladan O'zbekistonda ham — qanday imkoniyatlar va xavflar yaratishi tahlil qilingan. Unda transport-infratuzilma, investitsiya oqimlari, siyosiy-iqtisodiy sharoitlar va diversifikatsiya potentsiali kabi jihatlar ko'rib chiqilgan. Bu manba mavzuning kontekstini kengroq mintaqaviy landshaftda tushunishga yordam beradi.³⁰

Ushbu adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki: sanoat siyosatini diversifikatsiya qilish nuqtai nazaridan Xitoy bilan hamkorlikni o'rganish nafaqat O'zbekistonda infratuzilma va tranzitga qaratilgan loyihalarni, balki yuqori qo'shilgan qiymatga ega ishlab chiqarishni, klasterlar va innovatsiyalarni shakllantirishni ham qamrab olishi zarur. Keyingi bo'limlarda O'zbekistonning amaliy tajribasi va strategik yo'nalishlari ushbu ilmiy asoslar orqali chuqurroq tahlil qilinadi.

Tahlil va natijalar

"Bir makon, bir yo'l" tashabbusi — Xitoyning 2013-yilda ilgari surilgan xalqaro infratuzilma-va integratsiya loyihasi bo'lib, Yevropa-Osiyo-Afrika geografiyasida transport, energetika, savdo, investitsiya bog'lanishlarini mustahkamlashga qaratilgan. O'zbekistonda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, sanoat siyosatini yangilash va eksportni diversifikatsiya qilishga qaratilgan strategiyalar (masalan, "O'zbekistan-2030" va boshqalar) bilan birga, Xitoy bilan hamkorlik imkoniyatlari oshdi. Masalan, transport va logistika tarmoqlari rivojlanishida BRI bilan bog'liq loyihalar mavjud. Bu esa O'zbekiston uchun sanoat siyosatini faqat xom-ashyo eksportchisi bo'lishdan — qo'shimcha qiymat yaratish, qo'shimcha ishlab chiqarish tarmoqlarini shakllantirish, xalqaro qo'shma korxonalarga jalb qilish orqali — diversifikatsiya qilish imkoniyatini tug'diradi. Shu jihatdan mavzu o'ziga xos ahamiyatga ega.

Sanoat siyosati va diversifikatsiya tushunchasi

Sanoat siyosati — davlatning ishlab chiqarish tarmoqlari (qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish, xizmatlar) strukturasi, raqobatbardoshligi, innovatsion salohiyati va qo'shimcha qiymat yaratish darajasini oshirishga qaratilgan faoliyati. Diversifikatsiya esa — iqtisodiy strukturaning bir yoki bir necha sektorga (masalan, xom-ashyo eksportiga) haddan tashqari bog'liqligini kamaytirib, yangi sanoat tarmoqlari, eksport bozorlar va texnologiyalarni rivojlantirishni anglatadi.

Nazariy jihatdan, agar mamlakat faqat xom-ashyo eksportchisi bo'lsa, xalqaro bozorlardagi narx pasayishi yoki talab yo'qligida iqtisodiy zaiflikka duch keladi. Shuning

²⁹ Calabrese L. Diversifying away from extractives: The belt and road initiative, Chinese capital and industrialisation in the Kyrgyz Republic //The European Journal of Development Research. – 2024. – T. 36. – №. 3. – C. 601-638.

³⁰ Laruelle M. (ed.). China's belt and road initiative and its impact in Central Asia. – George Washington University, Central Asia Program, 2018.

Date: 29th October-2025

uchun diversifikatsiya — risklarni kamaytirish, qo‘shimcha daromad manbalarini yaratish va rivojlanishning uzluksizligini ta‘minlash jihatidan muhimdir.

Global tarmoqlarga (GVC) integratsiya va BRI konteksti

Global ishlab chiqarish tarmoqlari (GVC – Global Value Chains) doirasida, mamlakatlar mahsulotning turli bosqichlarini (masalan, ishlab chiqarish, yig‘ish, yetkazib berish) qo‘lga kiritib, qo‘shimcha qiymat yaratishlari mumkin. BRI esa infratuzilma va transport-logistika yo‘llari orqali bu yo‘lni kengaytiradi, ya‘ni ishlab chiqarish zanjirini Markaziy Osiyo orqali kengroq bog‘lash va Xitoy bilan yaqin hamkorlik qilish imkonini yaratadi. Masalan, tahlillarda BRI ning Markaziy Osiyo mamlakatlarida sanoat quvvatlarini rivojlantirishga intilayotganligi qayd etilgan. Shu nuqtai-nazardan, O‘zbekistonda sanoat siyosatini diversifikatsiya qilish BRI imkoniyatlaridan foydalanish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Hamkorlik shakllari va siyosiy iqtisodiy tizim

Xitoy bilan hamkorlik ko‘plab shakllarni oladi: investitsiyalar (to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar – TTI), qo‘shma korxonalar, infratuzilma loyihalari, texnologiya transferi, transport-logistika yo‘l-uzilishlari, bepul iqtisodiy zonalar va boshqalar. Davlat siyosati esa bularning har birini qo‘llab-quvvatlash va tartibga solish uchun mo‘ljallangan. O‘zbek tomonining sanoat siyosati — sanoat parklari, eksportga yo‘naltirilgan ishlab chiqarish, chet el investitsiyalarini jalb qilish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlarni ko‘zda tutadi (masalan, erkin iqtisodiy zonalar, soliq va boj-imiyozlari).

Nazariy jihatdan, hamkorlik jarayonida “muhim tarmoqlarga kirish”, “qisqa va uzun zanjir bo‘yicha raqobat” va “innovatsion imkoniyatlar” degan kontseptsiyalar mavjud. Misol uchun, O‘zbekiston Xitoy bilan infratuzilma orqali bog‘lanishni mustahkamlagan sari, logistika xarajatlari pasayadi, ishlab chiqarish tarmoqlari ichiga yangi investitsiyalar kiradi va eksport imkoniyati oshadi.

O‘zbek-Xitoy hamkorligining umumiy tendentsiyalari

O‘zbekistonda BRI bilan bog‘liq infratuzilma va transport loyihalari faol ko‘rilyapti: masalan, mamlakat “transit-gubka” (hub) sifatida o‘z o‘rnini oshirmoqda.

Xitoy bilan hamkorlik nafaqat transport va energetika sohalarida, balki sanoat ishlab chiqarish, logistika va eksport yo‘nalishlarida ham kengaymoqda. Masalan, yaqinda “Xitoy–Markaziy Osiyo” integratsiyasi doirasida O‘zbekistonda mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish ham ko‘rinmoqda.

O‘zbekiston o‘z sanoat siyosatini modernizatsiya qilish, qo‘shimcha qiymat yaratish va eksportni diversifikatsiya qilish maqsadida strategik hujjatlarni qabul qilgan. Masalan, “The Economic Modernization of Uzbekistan” hisobotida sanoatni diversifikatsiya qilish masalasi ajralib turadi.

Date: 29th October-2025

Texnologiya transferi

Xitoy bilan hamkorlik orqali yangi texnologiyalar

Qo'shimcha qiymat yaratish

Xom-ashyo eksportidan qayta ishlashga o'tish

Eksport bozorlarini diversifikatsiya qilish

Xitoy va uchinchi mamlakatlar bozorlariga kirish

Xitoy investitsiyalari

Xitoy kompaniyalari tomonidan sanoat maydonchasiga investitsiyalar

Transport infratuzilmasi

BRI doirasida transport yo'llari kengaymoqda

1rasm. BRI doirasida O'zbekistonning sanoat o'sishi.

Transport-logistika infratuzilmasi orqali sanoat tarmoqlarini jalb qilish. BRI doirasida transport yo'llari, xalqaro tranzit imkoniyatlari kengaymoqda. Bu O'zbekistonga xom-ashyosini chetga eksport qilishdan ko'ra, mahalliy qayta ishlash va qo'shimcha ishlab chiqarish yo'lini tanlashga ko'maklashadi.

Xitoy investitsiyalarining tarmoqlarga kirishi. Xitoy kompaniyalari tomonidan investitsiyalar O'zbekistonda sanoat maydonchasiga kirishi mumkin — ayniqsa, logistika klasterlari, metallurgiya, kimyo, elektr texnikasi, qurilish materiallari va boshqalar. Masalan, BRI markazida “manufacturing” (ishlab chiqarish) yo'nalishlari ham joy olmaya boshlagan.

Eksport bozorlarini diversifikatsiya qilish. Xitoyga yoki Xitoy orqali Xitoy bozori + uchinchi mamlakatlar bozori orqali O'zbekistondagi sanoat mahsulotlarini yetkazish imkoniyati; shuningdek, Xitoy-Asiya yo'nalishida hamkorlik orqali yangi bozorlar ochilishi.

Qo'shimcha qiymat yaratish imkoniyati. Xom-ashyo chiqargan davlatlardan biri sifatida O'zbekiston “faqat eksport qilinadigan xom-ashyo” yukidan chiqib, qayta ishlash sanoatini kengaytirishi mumkin — BRI doirasidagi hamkorlik bu yo'lda vosita bo'lishi mumkin. Masalan, mahalliy qayta ishlash, montaj, yig'ish, eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish.

Date: 29th October-2025

Texnologiya transferi va muhit yaratish. Xitoy bilan hamkorlik orqali yangi texnologiyalar, ishlab chiqarish liniyalari, klasterlar tashkil etilishi mumkin, bu esa O'zbekistonda sanoat salohiyatini oshiradi va diversifikatsiyaga xizmat qiladi.

Diversifikatsiya va sanoat siyosatini Xitoy bilan hamkorlik orqali amalga oshirish

Ijobiy tomonlari

— BRI bilan transport-logistika infratuzilmasi yaxshilanishi O'zbekistonga logistika xarajatlarini kamaytirish, eksport faoliyatini kengaytirish imkonini beradi. Masalan, investitsiya bo'lgan infratuzilma loyihalari ishlab chiqarish va eksportni oshirishga xizmat qilmoqda.

— Xitoy investitsiyalari sanoat tarmoqlariga kirish imkonini ochadi: mahalliy ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash, texnologiyalarni import qilish, qo'shma loyihalarni tashkil etish orqali diversifikatsiyani qo'llab-quvvatlash.

— Bozor va yetkazib berish zanjiri (supply chain) imkoniyatlari kengayadi — O'zbekiston, Xitoy orqali Yevropa, Osiyo bozorlariga kirish uchun yanada qulay transport-yo'llarga ega bo'ladi; bu esa sanoat mahsulotlarini eksport qilishda qo'l keladi.

— Mahalliy sanoat tarmoqlarini rivojlantirish orqali qo'shimcha qiymat yaratish — paxta FOB eksportidan to'liq tekstil ishlab chiqarishga o'tish, metall rudalaridan tayyor mahsulot chiqarish kabi yo'llar. Bu esa umumiy diversifikatsiyaga xizmat qiladi.

— Agar sanoat diversifikatsiyasi muvaffaqiyatli bo'lsa, bu iqtisodiy rivojlanishning barqarorligini oshiradi, tashqi shoklarga (masalan, xom-ashyo narxlarining tushishi) kamroq ta'sirchan bo'ladi.

Salbiy tomonlari va xavf omillari

Xitoy bilan hamkorlik ayniqsa infratuzilma loyihalariga yo'naltirilgan bo'lishi mumkin, lekin ishlab chiqarish tarmoqlaridagi struktura o'zgarishi sust bo'lishi ehtimoli mavjud. Ya'ni, hamkorlikning ko'p qismi "transport va logistikaga" qaratilgan bo'lsa, "mahalliy ishlab chiqarish"ga ta'siri cheklanishi mumkin.

Mahalliy sanoat tarmoqlari hali global raqobatga tayyor emas: texnologiya, mehnat unumdorligi, boshqaruv tizimi jihatdan itarib olinsa ham, Xitoy bilan teng darajada korish qiyin bo'lishi mumkin.

Investitsiyalar kirsam ham, mahalliy hissa (local value added) yetarli bo'lmasligi — ya'ni loyiha Xitoy komponentlari bilan to'liq olib kelingan bo'lsa, mahalliy ishlab chiqaruvchi va xizmat ko'rsatuvchi firmalarga foyda kam bo'lishi mumkin.

Logistika va tranzit xarajatlari baribir muammo bo'lishi mumkin, ayniqsa ishlab chiqarish markazlari logistika tarmoqlaridan uzoqda bo'lsa.

Moliya, kafolat va shartnomalar jihatidan xatarlar: investitsiya shartnomalari, valuta risklari, milliy tartib-qoidalar va shaffoflik masalalari muhim bo'ladi.

Diversifikatsiya jarayonida ekologik va ijtimoiy ham ta'sirlar bo'lishi mumkin — ishlab chiqarish tarmoqlarining kengayishi yer-resurs, suv, mehnat bo'yicha yangi qiyinchiliklarni keltirib chiqishi mumkin.

Tavsiya va strategik yo'nalishlar

Date: 29th October-2025

Tavsiya va strategik yo‘nalishlar Quyidagi tavsiyalar O‘zbekistonda sanoat siyosatini diversifikatsiya qilishda Xitoy bilan hamkorlikni maksimal darajada strategik tarzda qo‘llash uchun mo‘ljallangan.

— *Strategiya va sektoral prioritetlarni aniqlash.*

O‘zbekistonda diversifikatsiya maqsadida sanoat tarmoqlarini tanlash kerak: masalan, qo‘shimcha qiymatli tekstil, kimyo/moddiy mad-dalar (masalan, agro-kimyo), elektr texnikasi, logistika xizmatlari, ishlab chiqarish uchun ehtiyot qismlar, agritech (qishloq xo‘jaligi texnologiyalari) va boshqalar.

Xitoy bilan hamkorlikda aynan bu tarmoqlarga investitsiya, texnologiya va bozor kirishini rejalashtirish lozim.

Erkin iqtisodiy zonalar, sanoat parklari orqali chet el investitsiyalarini jalb qilishda Xitoy kompaniyalariga imtiyozlarni taklif qilish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni ham jalb qilish.

— *Mahalliy isteh-sol salohiyatini oshirish.*

Mahalliy ishlab chiqaruvchilar va xizmat ko‘rsatuvchi firmalarni Xitoy bilan loyihalarda ishtirok etishga tayyorlash: texnik tayyorgarlik, malaka oshirish, boshqaruv mahoratini shakllantirish.

Mahalliy ishlab chiqarish sanoatida “local value added”ni oshirishga yo‘naltirilgan siyosat — xom-ashyo import qilishdan ko‘ra, ishlab chiqarish jarayonini mahalliyashtirish.

Ilm-fan va innovatsiya yo‘nalishlarni rivojlantirish — Xitoyning texnologiya bilan hamkorligini mahalliy ishlab chiqarish bilan bog‘lash.

— *Transport-logistika va infratuzilmani mustahkamlash.*

BRI doirasidagi transport koridorlari (temiryo‘l, avtomobil yo‘llari, xalqaro logistika markazlari)dan foydalanishni kuchaytirish.

O‘zbekistonning logistika markazi sifatida rolini oshirish orqali sanoat mahsulotlarini eksport qilish va import qilish imkoniyatlarini kengaytirish.

Loyihalarni amalga oshirishda transport xarajatlari, yetkazib berish vaqtini kamaytirish va “vazn-narx” omilini optimallashtirish.

— *Bozor va investitsiya xavfini boshqarish.*

Xitoy bilan hamkorlikdagi loyihalarda investitsiyalarni diversifikatsiya qilish – faqat bir kompaniya yoki bir tarmoqqa bog‘lanmaslik.

Shartnomalar va kafolatlar tizimini mustahkamlash: investitsiya xavflarini kamaytirish uchun huquqiy, moliyaviy kafolatlar, sug‘urta mexanizmlari joriy etilishi lozim.

Mahalliy biznes va Xitoy kompaniyalari o‘rtasida adolatli sheriklik mehanizmlarini yaratish — mahalliy ishtirok, texnologiya transferi, foyda taqsimoti masalalarida ochiqlik.

— *Barqarorlik va ijtimoiy–ekologik jihatlar.*

Sanoat diversifikatsiyasi bilan birga ekologik va ijtimoiy ta’sirlarni e’tiborga olish — ishlab chiqarish tarmoqlarini tanlashda suv va energiya sarfi, atrof-muhitga ta’siri, mehnat sharoitlari hisobga olinishi zarur.

Date: 29th October-2025

Mahalliy jamoalar bilan hamkorlik: yangi sanoat tarmoqlari rivojlanayotganda mahalliy mehnat resurslari tayyorligi, malaka oshirish, mintaqaviy tengsizlikni bartaraf etish kabi jihatlar ko‘rib chiqilishi lozim.

— *Monitoring va baholash tizimini tashkil etish.*

Investitsiya va sanoat klasterlari rivojlanishini kuzatuvchi indikatorlar ishlab chiqilsin: eksport hajmi, mahalliy qo‘shimcha qiymat, yangi ish o‘rinlari, texnologiya darajasi, global raqobatbardoshlik.

BRI doirasida hamkorlik loyihalarining tahlili, davriy audit va ishtirokchilarning fikrlari asosida jarayonlarni takomillashtirish.

Xulosa

Umuman olganda, O‘zbek-Xitoy hamkorligi “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusi orqali O‘zbekistonda sanoat siyosatini diversifikatsiya qilish uchun sezilarli imkoniyatlar yaratmoqda. Transport-logistika infratuzilmasi, investitsiya jalb qilish, bozorlar bilan bog‘lanish, texnologiya transferi kabi jihatlar diversifikatsiyaning texnik sharoitlarini mustahkamlashi mumkin.

Biroq, muvaffaqiyatga erishish uchun faqat imkoniyatlar emas, balki to‘siqlar ham yaxshilab ko‘rib chiqilishi lozim — mahalliy sanoat salohiyatini oshirish, investitsiya risklarini boshqarish, mahalliy manfaatlarni hisobga olish, va ekologik-ijtimoiy jihatlarni unutmazlik muhim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Tekir G. Uzbekistan in the Belt and Road Initiative: Reviving Connectivity //Journal of Eurasian Studies. – 2025. – C. 18793665251362866.
2. Izimov R. Belt and Road Initiative's and Central Asia's Challenges: Case Study Kazakhstan //Routledge Handbook of Chinese and Eurasian International Relations. – Routledge, 2024. – C. 89-102.
3. Calabrese L. Diversifying away from extractives: The belt and road initiative, Chinese capital and industrialisation in the Kyrgyz Republic //The European Journal of Development Research. – 2024. – T. 36. – №. 3. – C. 601-638.
4. Laruelle M. (ed.). China's belt and road initiative and its impact in Central Asia. – George Washington University, Central Asia Program, 2018.

